

Bugüne kadar, köşemizin formatına sadık kalma 'endişeleri'yle, Türk sporcularımızın güncel turnuvalarda kazandığı güzel partilerin analizleriyle karşınızda olmaya çalıştım. Fakat şu günlerde, yaz dönemi turnuvalarının henüz başlamamış olması dolayısıyla ve önümüzdeki uluslararası turnuvaların yanı sıra, Manavgat, Çanakkale, Feshane ve İzmir Açık gibi turnuvaları göz önünde bulunduracak olursak, adeta fırtına öncesi sessizlik günlerini yaşadığımızı söyleyebiliriz. Dolayısıyla bu köşede karşınıza ya eski, ancak öğretici bir parti ile, ya da yakın zamanda 2 satranç ustası arasında oynanmış güzel bir mücadele örneğiyle çıkacaktım. Bu defa seçimim 2. tercihten yana oldu...

Asbaşkan Murat Kul'un GM Suat Atalık ile TSF Websitesi için 13 Temmuz tarihinde yaptığı röportajda, bir satrançsever olarak benim en ilgimi çeken sözler, büyükustanın satranç dünyasındaki gelişmelere ait olan düşünceleri taşıyanlardı. Kendisi, ana olarak bilgisayarların etkisiyle, artık unutulmaz partilere daha az rastlanmakla beraber, yine de zaman zaman karşımıza güzel ve öğretici mücadeleler çıktığını bizlere anlatıyordu. Oysa efsanevi 6. Dünya Şampiyonu Mikhail Botvinnik'ten başka, o yıllarda, bilgisayarların satranç dünyasında bu denli söz sahibi olacağını kim tahmin edebilirdi ki?

Artık günümüzde karşımıza 12-13 yaşlarındaki büyükustalar çıkıyor, her sporcunun ellerinde en güncel database ve analiz motorlarıyla donatılmış dizüstü bilgisayarları. İlk bilgisayar ve satranç kaynaşmasının çıktığı yıllarda, 'yapay dostları'nın gücünü biraz küçümsemiş olan Garry Kasparov bile, ilerleyen yıllarda vermiş olduğu demeçlerden dolayı pişmanlık duyuyor olmalı...

Bahsedilen nedenlerin de etkisiyle, dünyada satrancın bir sektör haline geldiğini belirtebiliriz. Elbetteki her satrançseverin bu sporu profesyonelce düşünmesi gerçekçi bir beklenti olamaz. Ancak sportif başarı istendiği takdirde, kişilerin (ve birçok kez de ailelerinin) bu eşsiz spora amatör düşüncelerle yaklaşarak başarı beklemeleri, pek de doğru bir yaklaşım olmayacaktır diye düşünüyorum.

İşte şimdi, bilgisayar ve teknoloji çağında, satranç dünyasının en elit oyuncularından ikisi arasında oynanmış, belki de modern bir yapıt olarak değerlendirilebilecek bir mücadele karşınızda. Oyuncuların ELO listelerinde en üst basamaklarda yer alan isimler olması, karşılaşmayı bizler için daha da değerli kılıyor. İyi Seyirler!

GM Vladimir Kramnik (2729) – GM Levon Aronian (2756) *37. Satranç Olimpiyatları, İtalya 2006, [A30], (Ataman, A)*

---

1 ♖f3

Bir süredir 1 e4 hamlesini deneyerek, ancak inişli-çıkışlı sonuçlar elde edebilen GM Kramnik, belki de Eylül ayında Elista'da Topalov ile yapacağı Dünya Şampiyonluğu Ünvan maçı öncesinde, Bulgar rakibine gözdağı vermek istiyordu. Önceki yıllarda, 1 ♖f3 ve 1 d4 sistemlerinde mükemmel sonuçlar elde eden Rus büyükusta, kendisinin bu devamyollarında dize getirilmesinin neredeyse imkansız olduğunu tüm satrançseverlere ispatlamıştı.

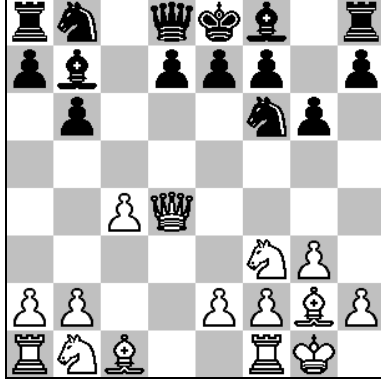
1... ♜f6 2 c4 b6 3 g3

Saint Vincent'te düzenlenen 21. Avrupa Kulüpler Kupası'nda aynı varyantı oyuncuların, ters renklerle oynamış olduğunu görmek, benim için enteresan oldu. O mücadelede de GM Kramnik'in kazanca zorlayan taraf olması (parti berabere sonuçlandı), varyantın inceliklerini rakibinden daha iyi bilen kişinin kendisi olduğu düşüncelerini bende uyandırmıştı.

3...c5 4 ♙g2 ♙b7 5 0-0 g6 6 d4 cxd4 7 ♚xd4 (D)

Birçok öğretici amaçlar taşıyan satranç kitabında, vezirlerin oyuna erken dahil olması şüpheli olarak değerlendirilir. Bunun nedeni ise, vezirin rakip taşların saldırısına maruz kalarak, tempo kayıpları sonucunu doğurması ve rakip tarafa gelişim avantajını vermesidir. Ancak satrancın sevdiğimiz özelliklerinden birisi de, neredeyse her prensibin istisnai durumlarının karşımıza çıkması değil midir? Yukarıdaki konumda da, siyahlar ... ♜c6 hamlesiyle tempo kazanabilirdi; ancak, beyazların fikri rakip atın c6-karesine geliştirilmesi konusunda rakibi 'provoke etmek'ti. Çünkü bu pozisyonda atın doğru noktası, filin çaprazını kapatmayan ve ileride c5-karesini

kullanabileceği d7-hanesidir. Beyaz vezir 7...♖c6 fikri karşısında, 8 ♖d2 yanıtının yanı sıra, daha aktif 8 ♖h4 ve 8 ♖f4 hamlelerini de düşünebilir.

7...♗g7

Siyahlar 'tahriklere kapılmadan', normal gelişimine devam ediyor. Filin henüz boşta durması dolayısıyla, file aynı çaprazda bulunan vezir, merkezi noktasında herhangi bir sıkıntı yaşamıyor.

8 ♗c3 d6 9 ♖d1 ♗bd7 10 ♗e3 ♖c8 11 ♖ac1 a6

Kritik b5-hanesinin kontrolünü sağlayan bu profilaktik yaklaşım, aynı zamanda ilerideki olası ...b6-b5 sürüşleriyle vezir kanadında baskı oluşturma fikirlerini de hazırlamaktadır.

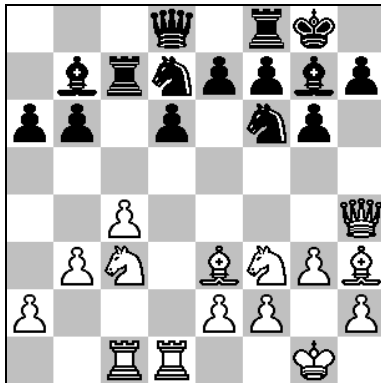
12 b3 0-0 13 ♖h4

g7-filin siyah şah tarafından korunması sonrasında, artık beyazlar vezirini merkezi üssünden uzaklaştırmak durumundaydı. Temkinli 13 ♖d2 fikri yerine, GM Kramnik şah kanadında hücum fikirlerini ortaya koyan partideki hamleyi tercih etti. Zaten sağlam görünümlü siyahların konumu karşısında uygulanan ♖h4-g4, ya da ♖h4-♗h3 gibi hücum planları oldukça tematiktir.

13...♖c7

'Reti vari' bir yaklaşım. Siyahlar, piyonların 6. yataya dizilmesiyle uygulanan Kirpi formasyonunda sıkça rastladığımız bir fikri sergiliyor. Bir sonraki hamlesiyle Ermeni büyükusta, vezir kanadında karşı oyun şansları yaratacak ...b6-b5 fikrini hazırlamak istemişti.

14 ♗h3! (D)

Biraz önce tematik olarak nitelendirilmesine karşın, beyaz filin a8-h1 çaprazını terk etme kararını vermesi, çok da kolay değildir. Siyahlar, f-hattında bingiş piyon yaratabilir ve a8-h1 çaprazında vezir-fil bataryasıyla rakip konum üzerinde baskı oluşturabilir.

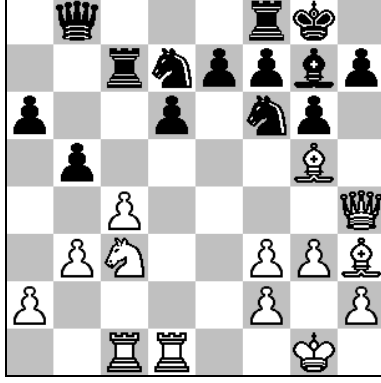
14...♖b8

Ancak Dünya satrancının yükselen ismi GM Aronian ...b6-b5 sürüşlerine hazırlanma fikrini tercih etti.

15 ♖g5!

Biraz önce, gelişmiş hallerine karşın oyunda önemli roller üstlenemeyen beyaz filler, vezirin desteğini alarak rakip konum üzerinde çaprazlardan baskı oluşturuyor.

15...♗xf3 16 exf3 b5?! (D)

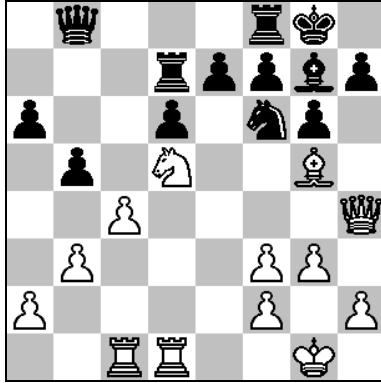

Siyahlar, vezir kanadındaki azınlık hücumuna yeterince hazır olduğunu hissederek harekete geçiyor. Ancak tecrübeli rakibinin tepkisi sonrasında konum beyazlara avantajlı gibi görünmektedir.

17 ♗xd7!

Evet, siyahların beyaz renkli filinin tahtadan çıkması sonrasında GM Kramnik'in bu tercihi vermesi daha kolay olmuş olabilir. Ancak yine de, d7-karesindeki pasif at ile h3-karesindeki filin kırışılmasının arkasındaki derin anlamı, kısa bir bakış açısıyla fark edebilmek çok basit değildir. 17...♞xd7 18 ♗xe7 devamyolu dolayısıyla, partideki hamle zorunluydu.

17...♞xd7 18 ♞d5! (D)

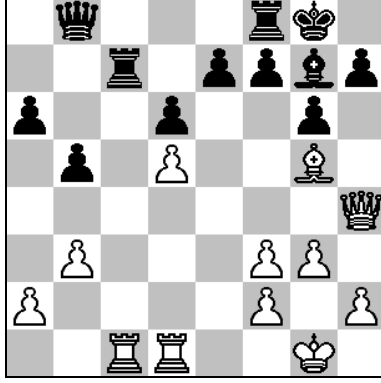

Şimdi, h4-d8 çaprazında uygulanan baskı en üst düzeye ulaşmıştır. Örnek bir devamyolu, konumdaki 'inanılmaz'ları bizlere gösterebilirdi: 18...bxc4?! 19 ♗xf6 ♗xf6 20 ♖xf6!! (Nezhmetdinov fedası!) 20...exf6 21 ♞xf6+ ♔g7 22 ♞xd7 ♖b7 23 ♞xf8 cxb3 24 axb3 ♗xf8 25 ♞xd6 ♖xb3 26 ♗g2+-. Oluşan son konumun, 2004 yılında Brissago'da düzenlenen Kramnik – Leko Klasik Dünya Şampiyonluğu Ünvan Maçı'nın ilk partisindeki finale benzediğini söyleyebiliriz (GM Peter Leko – GM Vladimir Kramnik, 0-1). Tabii ki, karşı karşıya kaldığı tehlikelerin farkında olan GM Aronian, bahsedilen varyantın tahtada oluşmasına izin vermedi.

18...♞d5

19 ♖xe7+ ve takiben 20 ♗xf6 fikri de bir başka tehdit olduğundan, siyahlar merkezi atı yok etmek istedi. Ancak bu alıştan sonra, c6-karesinde beyaz kalenin hemen yararlanabileceği çok ciddi bir delik yaratılmaktadır.

19 cxd5 ♖c7 (D)

20 ♖c6!

Basit, fakat etkili hamle sonrasında beyazlar kalelerini c-hattında dublelemek isteyecek. Kalenin yok edilmesi ise, c6-hanesinde çok etkili bir ilerlemiş geçer piyon yaratacaktır. GM Kramnik'in bu tercihi, basitçe 20 ♗xe7 hamlesi ile piyon kazanmaktan daha etkilidir.

20...♗xc6 21 dxc6 ♖c8 22 ♖c1 e6 23 ♗d2!

Çok kuvvetli bir tepki daha. Beyazlar rakip konumdaki 2. deliği de buldu: a5-karesi. Buraya yerleştirilecek fil, durumu siyahlar açısından çok sıkıntılı hale sokacaktır. Siyahlar, zorunlu kalmadığı müddetçe rakibinin bu tehlikeli fikrine izin vermemeli.

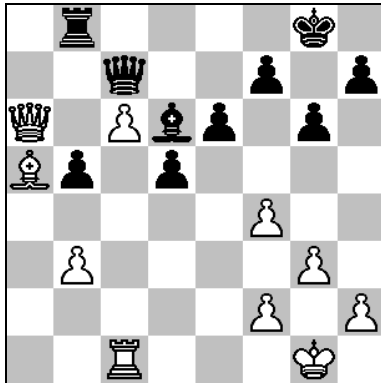
23...♗c7 24 a4!

Ardı ardına yapılmış, kuvvetli hamleler. b4-karesinin kendi kontrolünde olduğunu gören GM Kramnik, b-hattında ayrı bir siyah piyon yaratmayı hedefledi. Böylece, Dvoretzky'nin eserinde Kosikov'un bahsettiği 2. zayıflık da yaratılmış olacak.

24...d5 25 axb5 axb5 26 ♗b4

Vezir kanadında baskıyı arttıran da, beyaz vezirin kendisinden başkası olmuyor.

26...♗b8 27 ♗a3 ♗d4 28 ♗a6 ♗e5?! 29 f4 ♗d6 30 ♗a5! (D)

Çok öğretici ve metodik bir şekilde, beyazlar rakip konum üzerinde uyguladığı baskıyı arttırdı. Siyah kuvvetlerin pasif görünümü, pozisyonun kendisi açısından pek de iç açıcı olmadığını bizlere gösteriyor.

30...♖c8 31 ♗a7

Elinde bulunan avantajın küçülmesini engellemek amacıyla, beyazlar vezir kırıışmasından kaçınıyor. İşte partinin bizlere sunduğu bir başka öğretici nokta: saldırı esnasında kullandığımız kuvvetlerimizin, savunma taşlarıyla kırıışılması ancak savunan tarafın işini kolaylaştırır.

31...♜a8 32 ♗b6

b5-piyonuna uygulanan baskı sayesinde, siyah kale bir kere daha pasif b8-hanesine gönderiliyor.

32...♜b8 33 ♗d4

34 ♜c3 tehdidi, rakibin bir sonraki hamlesini zorunlu kılıyor.

33...b4 34 c7! ♜a8

34...♜b7 35 ♗f6! ♜xc7 36 ♗e7 devam yolu sonrasında, beyazlar açmazdan faydalanarak taş kazanırdı.

35 ♗b6 ♜f8 36 ♜xb4

Ve beyazların vezir kanadı stratejisi zafere kavuşuyor. Artık, kendisinin elindeki 2 geçer piyon sayesinde teknik kazanç bir konuma sahip olduğunu söyleyebiliriz. Kalan hamleler herhangi bir yorum gerektirmiyor.

36...♜xb4 37 ♗xb4 ♗e8 1-0

Bir sonraki *Analiz* köşesinde görüşünceye dek, hepinize satranç dolu günler dilerim.

Hazırlayan: FM Alper Efe ATAMAN